

صید و بازسازی ذخایر ماهی آزاد سواحل ایرانی دریای خزر (*Salmo trutta caspius* Kessler, 1877)

شهرام عبدالملکی- داود غنی نژاد- محمد رضا نهرور- کامبیز خدمتی - مرتضی نیک پور- رجب راستین

پژوهشکده آبی پروری آبهای داخلی - بندر انزلی - غازیان

پست الکترونیکی مسئول مقاله: Abdolmalaki2001@yahoo.com

ماهی آزاد دریای خزر (*Salmo trutta caspius* Kessler, 1877) از جمله ماهیان مهاجر می باشد که در دریا زندگی و تغذیه می کند. این ماهی در سواحل غربی و جنوبی دریا پراکنده می باشد. ولی در سواحل شمالی و همچنین در سواحل شرقی بندرت مشاهده می شود. بر اساس آمار شیلات ایران حداکثر صید ماهی آزاد در سال ۱۳۲۶ حدود ۲۰ تن بوده است و از آن پس هر ساله صید آن سیر نزولی داشته بطوریکه در اوایل سال ۱۳۶۰ به کمترین مقدار خود رسید. عواملی نظیر صید بی رویه، از بین رفتن مکانهای تکثیر طبیعی این ماهی در رودخانه ها، کشتار بچه ماهیان آنها در رودخانه ها و کاهش سطح آب دریای خزر در کاهش ذخایر این ماهی موثر بوده اند. در حال حاضر میزان صید در حد بسیار پایینی بوده و در فصل صید سال ۱۳۸۶ به مقدار ۲ تن رسیده است. امروزه حتی صید به منظور تهیه مولدین برای تکثیر این ماهی بامشکل مواجه است. برای جلوگیری از انقراض نسل این ماهیان با ارزش، شیلات ایران در سال ۱۳۵۸ اقدام به تاسیس مرکز تکثیر و پرورش آزاد ماهیان شهید با هنر در شهرستان چالوس در منطقه کلاردشت نمود. طی سالهای ۱۳۷۰ لغایت ۱۳۸۶ تعداد ۷/۲ میلیون عدد بچه ماهی آزاد در دریای خزر رهاسازی گردیده و در همین مدت میزان ۶۴/۸ تن ماهی آزاد صید گردیده که با احتساب ۴۰ درصد صید قاچاق و ثبت نشده و نیز صید مولدین برای تکثیر این گونه، کل میزان صید این ماهی به ۹۰/۷ تن می رسد که بادر نظر گرفتن وزن متوسط ۲/۵ کیلوگرم برای هر ماهی، تعداد ماهیان صید شده برابر ۳۶/۳ هزار عدد میشود که نسبت به تعداد بچه ماهیان رهاسازی شده، حدود ۰/۵ درصد ضریب بازگشت نشان می دهد. در مجموع می توان گفت که میزان صید و رهاکردن این ماهی در طی سالهای اخیر در حال کاهش بوده است و چنانچه در خصوص مدیریت و بازسازی ذخایر این ماهی اقدام عاجل صورت نگیرد، نسل این ماهی با خطر انقراض مواجه خواهد شد.

کلمات کلیدی: ماهی آزاد دریای خزر - صید - بازسازی ذخایر - ضریب بازگشت - سواحل ایرانی دریای خزر